

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.25.4.2023

Pan Kazimierz Michalski
Nadleśniczy Nadleśnictwa Koszęcin

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Koszęcin
ul. Sobieskiego 1
42-286 Koszęcin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/057 – Realizacja projektu strategicznego „Leśne gospodarstwa węglowe”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Koszęcin ul. Sobieskiego 1, 42-286 Koszęcin ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kazimierz Michalski ² , od 16 stycznia 2023 r. ³ .
Zakres przedmiotowy kontroli	Planowanie i realizacja przez nadleśnictwa Projektu „Leśne gospodarstwa węglowe”.
Okres objęty kontrolą	Lata od 1 stycznia 2017 roku do dnia zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Wojciech Graca, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/156/2023 z 27 czerwca 2023 r. 2. Katarzyna Miszczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/157/2023 z 27 czerwca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-70)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	NIK ocenia pozytywnie działania podejmowane przez Nadleśnictwo w ramach realizacji Projektu „Leśne Gospodarstwa Węglowe”.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Nadleśnictwo rzetelnie wskazało lokalizację zadań dotyczących LGW, biorąc pod uwagę uwarunkowania terenu, skład gatunkowy występujących drzewostanów, a także uzyskane na przedmiotowym terenie doświadczenie w zakresie gospodarki leśnej. Nadleśnictwo realizowało tzw. działania dodatkowe ⁷ w ramach Projektu zgodnie z przyjętymi założeniami, pomimo że Program Węglowy ⁸ , zawierał ⁹ nie w pełni kompletny zestaw danych o realizowanych zadaniach.

¹ Dalej: „Nadleśnictwo”.

² Dalej: „Nadleśniczy”.

³ Wcześniej w okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnili: Dariusz Golis, p.o. Nadleśniczego, od 23 czerwca 2022 r. do 15 stycznia 2023 r., Adam Chudzik od 01 września 2017 r. do 22 czerwca 2022 r., Robert Gorzelak, p.o. Nadleśniczego, od 28 lipca 2017 r. do 31 sierpnia 2017 r., Marek Kęska, od 02 grudnia 2016 r. do 27 lipca 2017 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: „ustawa o NIK”.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „LGW” lub „Projekt”.

⁷ Czynności z zakresu gospodarki leśnej, wykraczające poza standardowy tryb postępowania dla danych warunków, w danej lokalizacji lub/i nie ujęte w aktualnie obowiązującym planie urządzenia lasu, mające na celu uzyskanie dodatkowej ilości pochłoniętego dwutlenku węgla w okresie prognostycznym w efekcie ich realizacji.

⁸ Dokument mający na celu zestawienie projektowanych działań dodatkowych w Nadleśnictwie w ramach LGW wraz z ich przewidywanym efektem dodatkowego pochłaniania, obliczonym za pomocą oprogramowania Carbon Budget Model of the Canadian Forest Sector, dla okresu prognostycznego (2017-2046), dalej: „PW”.

⁹ Z przyczyn niezależnych od Nadleśnictwa.

Określona w PW prognozowana dodatkowa ilość pochłoniętego CO₂ była zgodna z ilością określoną dla Nadleśnictwa w Zbiorczym Programie Węglowym¹⁰, przy czym to nie Nadleśnictwo dokonywało szacowania ilości dodatkowo pochłoniętego CO₂ w wydzieleniach leśnych ujętych w PW. Dane w tym zakresie generowała automatycznie aplikacja informatyczna udostępniona Nadleśnictwu. Zaplanowane w PW działania dodatkowe mieściły się w definicji działań dodatkowych zawartej w § 2 ust. 1 pkt 6 Zarządzenia nr 67 DGLP z 2018 r.¹¹

Zaplanowane działania dodatkowe realizowano w sposób gospodarny, wykorzystując również zasoby własne Nadleśnictwa. Wykonawców prac wyłoniono w trybach zgodnych z przepisami o zamówieniach publicznych¹², a działania dodatkowe zrealizowano rzetelnie i terminowo. Nadleśnictwo rzetelnie zrealizowało także jedno przedsięwzięcie¹³ ze wskazań nabywcy Jednostek Dwutlenku Węgla¹⁴. Sprawozdania z realizacji Programu Węglowego¹⁵ za lata 2018 – 2022 sporządzono we właściwych terminach, zgodnie z określonym wzorem.

Stwierdzone nieprawidłowości, polegające na nierzetelnym sporządzeniu wniosku Nadleśnictwa o zwrot poniesionych kosztów¹⁶ dotyczących realizacji działań w ramach Projektu oraz czterech z pięciu sprawozdań z realizacji PW, nie miały wpływu na prawidłową realizację działań dodatkowych, jednakże zaniżały wykazane koszty całkowite poniesione w ramach LGW.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Planowanie i realizacja przez nadleśnictwa Projektu Leśne Gospodarstwa Węglowe.

Opis stanu faktycznego

1. W Nadleśnictwie Projekt LGW realizowany był w siedmiu leśnictwach¹⁸. W latach 2017 - 2024 łączna powierzchnia, na której zaplanowano wykonanie działań dodatkowych, wynosiła 187,29 ha w 106 wydzieleniach leśnych. Działania dodatkowe w latach 2017 - 2023 wykonano w 91 wydzieleniach (w tym jedno odnowienie naturalne) o łącznej powierzchni 163,80 ha. W 2024 r. działania te zaplanowano

¹⁰ Stanowiącym załącznik nr 1 do kolejnych decyzji Dyrektora Generalnego LP: nr 177 z 25 września 2018 r. w sprawie zatwierdzenia Zbiorczego Programu Węglowego (ZPW), ustalenia Rezerwy Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), ceny jednostkowej JDW oraz Regulaminu sprzedaży w portalu aukcyjnym pn. „e-klimat” oraz do decyzji nr 134 z dnia 2 września 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Zbiorczego Programu Węglowego (ZPW), ustalenia rezerwy Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), ceny jednostkowej JDW oraz Regulaminu sprzedaży w aplikacji e-klimat.lasy.gov.pl, dalej: „Zbiorczym Programie Węglowym”.

¹¹ Działania dodatkowe - czynności z zakresu gospodarki leśnej, wykraczające poza standardowy tryb postępowania dla danych warunków w danej lokalizacji lub/i nie ujęte w aktualnie obowiązującym planie urządzenia lasu, mające na celu uzyskanie dodatkowej ilości pochłoniętego dwutlenku węgla w okresie progностycznym w efekcie ich realizacji.

¹² Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (obowiązującej od 1 stycznia 2021 r.), Dz.U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm. Dalej: „PZP”. Przed tym okresem na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, Dz.U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. Badaniem objęto wyłącznie prawidłowość wyboru trybu postępowania (nie badano prawidłowości przeprowadzania całego postępowania).

¹³ W dwóch latach: w 2022 r. (jesienią odnowienia w czterech wydzieleniach) i w 2023 r. (wiosną odnowienia w trzech wydzieleniach).

¹⁴ Jeden megagram (1 Mg, tona) dwutlenku węgla (CO₂) pochłonięty netto dodatkowo w wyniku działań dodatkowych realizowanych w Projekcie przez określone lasy i inne grunty wchodzące w skład gospodarstwa leśnego, objęte gospodarką leśną, dalej: „JDW”.

¹⁵ Dalej: „Sprawozdanie PW”.

¹⁶ Z Funduszu Leśnego.

¹⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁸ Koszęcin, Piłka, Strzebiń, Brusiek, Piasek, Kalety, Zielona.

w 15 wydzieleniach o łącznej powierzchni 23,49 ha. Obszar referencyjny¹⁹ stanowiły dodatkowe trzy wydzielania o powierzchni 7,52 ha.

Wyboru wydzieleni do LGW dokonano, jak wyjaśnił Nadleśniczy, (...) kierując się poniżej opisanymi kryteriami:

- *typy siedliskowe lasu - w przypadku siedlisk mniej żyznych, dodatkowe wprowadzenie dębu szypułkowego na powierzchniach, które nie są naturalnym miejscem występowania tego gatunku (...),*
- *wskazówki gospodarcze określone w PUL²⁰ na lata 2010-2019 mające wskazanie rębni, a także będące sąsiednimi działkami, które w dalszej kolejności rębni (PUL na lata 2020-2029) będą mogły być użytkowane w ten sam sposób,*
- *wcześniej nabytymi doświadczeniami w kierunku zakładania upraw siewem.*

(akta kontroli str. 71-77, 82-88)

Nadleśnictwo po określeniu rodzaju działania dodatkowego, tj. siewu dębu szypułkowego²¹, wskazało lokalizację LGW – tj. proponowane wydzielania, które przesłano do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych LP²². W okresie od lutego 2017 r. do lipca 2019 r. w porozumieniu z: CKPŚ, Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych²³ Nadleśnictwo modyfikowało bazę danych, dokonując zmian i uzupełnień. Baza danych była również przedmiotem uzgodnień z Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie²⁴. W ww. okresie Nadleśnictwo dwukrotnie²⁵ wnioskowało do DGLP o dokonanie zmian w Planie realizacji działań dodatkowych, w drugim przypadku²⁶ za pośrednictwem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach²⁷. Termin uruchamiania działań dodatkowych w Nadleśnictwie planowano maksymalnie do 2024 r.²⁸

(akta kontroli str. 88-217)

W okresie realizacji LGW w Nadleśnictwie obowiązywały PUL na okres gospodarczy: od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2019 r.²⁹ oraz od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.³⁰

Zgodnie z PUL 2010-2019 w wydzieleniach wybranych do LGW bory³¹ stanowiły dominujący typ siedliskowy. Głównym gatunkiem uprawy była sosna³² z domieszką np. brzozy, buka, dębu, świerka, modrzewia i innych. Składy gatunkowe miały charakter ramowy ze wskazaniem, że przy odnowieniach uwzględniane będą warunki mikrosiedliskowe. Wiek rębności sosny wynosił 110 lat. Według PUL 2010-2019 wskazania gospodarcze w wydzieleniach LGW były w 90% czynnościami

¹⁹ Obszar wyodrębniony, nieprzewidziany do objęcia działaniami dodatkowymi w ramach Projektu LGW.

²⁰ Plan Urządzania Lasu.

²¹ Dalej: „Db.s”

²² Dalej: „Baza danych”. Proponowane wydzielania do zaliczenia do LGW przesłano e-mailem z dnia 9 grudnia 2016 r. do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Dalej: „CKPŚ”.

²³ Dalej: „DGLP”.

²⁴ Dalej: „BULiGL”. Uzgodniony wykaz wydzieleni LGW i Referencji z dnia 25.09.2017 r., Protokół uzgodnień z dn. 06.02.2018 r.

²⁵ Wniosek zn. spr. 011.3.2017.ŁC z dnia 24.05.2018 r., wniosek zn. spr. 011.3.2017.ŁC z dnia 23.07.2018 r. wraz z korektą z dnia 03.08.2018 r.

²⁶ Zgodnie z wytyczną z pisma zn. spr. OS.011.19.2.2018 z dnia 08.05.2018 r.

²⁷ Dalej: „RDLP”.

²⁸ Notatka służbowa z dnia 15.09.2017 r. przesłana e-mailem z dnia 29 września 2017 r.

²⁹ Obręb: Boronów, Koszęcin, Zielona. Dalej: „PUL 2010-2019”.

³⁰ Obręb: Koszęcin. Dalej: „PUL 2020-2029”.

³¹ 42,73% bór mieszany wilgotny (BMw), 37,27% bór świeży (Bśw), 16,36% bór mieszany świeży (BMśw), 3,64% bór wilgotny (Bw).

³² W przedziale 70 - 80%.

zmierzającymi do wytworzenia nowego drzewostanu³³, a w pozostałych 10% brak było wskazania gospodarczego³⁴.

(akta kontroli str. 218-227)

W PUL 2020 - 2029 wszystkie wydzielienia LGW³⁵ zawierały informację dodatkową: „LGW”. Wybrane powierzchnie zajmowały przede wszystkim siedliska borowe³⁶ (97%), pojedynczo siedliska lasowe³⁷ (2%) Głównym gatunkiem uprawy była sosna³⁸, w przypadku siedlisk lasowych dodatkowo dąb i buk. Wiek rębności sosny obniżono do 100 lat. W Elaboracie Lasu PUL 2020-2029³⁹ dla wydzieleni stanowiących LGW zapisano: „Biorąc pod uwagę rodzaj powierzchni, wiek drzewostanów i potrzeby hodowlane, w ramach nowego PUL zaprojektowano dla nich następujące wskazania gospodarcze: na istniejących zrębach – melioracje agrotechniczne i odnowienie powierzchni; w dojrzałych drzewostanach – rębnie, melioracje agrotechniczne, odnowienie powierzchni; na uprawach – pielęgnacje gleby i czyszczenia wczesne; w młodnikach podokapowych – czyszczenia późne; w drzewostanie drugiej klasy wieku – trzebież wczesną⁴⁰.”

(akta kontroli str. 228-244)

Oględzinom poddano pięć wydzieleni LGW. W czterech w uprawie zidentyfikowano Db.s, który nie tworzył zwartych fragmentów powierzchni przyszłego drzewostanu⁴¹, wysiano go jako element dodatkowy pomiędzy gatunek główny⁴², co świadczyło o wykonaniu działania dodatkowego.

W jednym wydzieleniu potwierdzono przeprowadzenie naturalnego odnowienia lasu, w miejscu dotychczasowego, usuniętego drzewostanu, na powierzchni widoczne były pochodzące z samosiewu sadzonki Db.s. Wydzielenie LGW nie było ogrodzone, ale wyodrębnione od innych upraw⁴³, a drzewa tworzyły zwarty fragment powierzchni.

Ww. wydzielienia LGW nie były oznaczone tabliczkami w terenie informującymi o realizacji działań dodatkowych.

(akta kontroli str. 245-257)

2. W 2017 r. Dyrektor Generalny LP nałożył na Nadleśniczych, kierujących Nadleśnictwami uczestniczącymi w Projekcie, obowiązek⁴⁴ ustalenia listy, wyodrębnionych geograficznie, części lasu, będących wydzieleniami leśnymi mającymi być LGW. Jak wyjaśnił Nadleśniczy: (...) *Baza danych (arkusz excel), służąca do przygotowania PW, opracowana była przez Nadleśnictwo. W bazie danych wprowadzono zmiany, które były wynikiem korespondencji pomiędzy nadleśnictwem,*

³³ W 49,1% wskazanie gospodarcze: rębnia zupełna pasowa (IB), specjalne zabiegi agrotechniczne (AGROT), odnowienie zrębów (ODN-ZRB), pielęgnowanie gleby (PIEL), w 40,9% oprócz ww. czynności dodatkowo czyszczenie wczesne (CW).

³⁴ W 11 wydzieleniach LGW.

³⁵ 110 wydzieleni, w tym 4 referencyjne zgodnie ze stanem na 01.01.2020 r.

³⁶ Siedliska, w których występują głównie gatunki drzew iglastych.

³⁷ Siedliska, w których występują głównie gatunki drzew liściastych.

³⁸ W siedliskach borowych w przedziale 80% - 90%, w siedliskach lasowych w przedziale 30% - 50%.

³⁹ Opis Ogólny Elaborat Lasu PUL na okres gospodarczy od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.

⁴⁰ Działania te wykraczały poza standardowy tryb postępowania dla danych warunków w danej lokalizacji. W standardowym trybie postępowania dla warunków jakie występują w tych wydzieleniach, uprawę zakłada się z gatunków iglastych, głównie sosny.

W PUL na lata 2020-2029 zaprojektowano odnowienia powierzchni i jeżeli byłaby to standardowa gospodarka, Nadleśnictwo wysiałoby w tych wydzieleniach tylko gatunek główny, a dla celów LGW wysiano lub zostanie wysiany w 2024 r. dąb, który dodatkowo ma pochłaniać CO₂.

⁴¹ W przeciwieństwie do Db.s wprowadzanego sztucznie przez sadzenie, który docelowo stanowi gatunek współtowarzyszący w górnym piętrze lasu.

⁴² Tj. sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris* L.), modrzewia (*Larix*).

⁴³ M.in. drogą leśną oraz znakami namalowanymi farbą na drzewach.

⁴⁴ Zarządzeniem nr 2 z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie realizacji w formie wspólnego przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych projektu rozwojowego o charakterze pilotażowym pod nazwą „Leśne Gospodarstwa Węglowe”. B.I. LP Nr 2, poz. 17, uchylone 1 stycznia 2018 r. na mocy § 26 ust. 2 zarządzenia nr 67 DGLP. Dalej: „zarządzenie nr 2 DGLP”.

a jednostkami nadrzędnymi. Korespondencja prowadzona była w formie elektronicznej (e-mail), jak również w formie tradycyjnej. Baza danych (arkusz excel) nie podlegała zatwierdzeniu, a jedynie po akceptacji przez DGLP wprowadzano wnioskowane dane, bądź weryfikowano jej zawartość w elektronicznych arkuszach udostępnianych przez DGLP.

W 2017 r. w Nadleśnictwie nie opracowano PW, który miał być końcowym efektem wykonania postanowień zarządzenia nr 2 DGLP. Przyczyną powyższego był brak udostępnienia przez DGLP wzoru PW⁴⁵ (jak wyjaśnił Nadleśniczy) oraz odpowiedniej aplikacji elektronicznej, umożliwiającej generowanie PW.

W dniu 18 września 2018 r. Nadleśnictwo Koszęcin otrzymało pocztą elektroniczną z Wydziału Koordynacji Projektów Rozwojowych DGLP informację o udostępnieniu portalu umożliwiającego generowanie PW. Zgodnie z Instrukcją Roboczą – PW LGW wersja aplikacji 0.1.0, Nadleśnictwo po wyborze wydzielenia LGW wybierało działanie dodatkowe z tabeli. W trakcie edycji istniała możliwość zmiany wszystkich składowych danych pozycji (rok, wskazówka gospodarcza, planowana powierzchnia). Nadleśnictwo w aplikacji nie uzupełniało danych dot. prognozowanej ilości dodatkowo pochłoniętego CO₂ w wyniku realizowanych działań dodatkowych (tzw. „dodatkowości CO₂”) oraz wielkości biomasy⁴⁶ - dane odnośnie do pierwszej z ww. wielkości były generowane automatycznie. Nadleśnictwo po uzupełnieniu danych w aplikacji na ww. portalu w dniu 25 września 2018 r. wydrukowało PW. Zaparafowany i podpisany przez Nadleśniczego dokument został przesłany do DGLP za pośrednictwem RDLP.

PW, sporządzony w powyższy sposób przez Nadleśnictwo, był zgodny ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do zarządzenia nr 67 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 września 2018 r. w sprawie realizacji projektu rozwojowego pod nazwą „Leśne Gospodarstwa Węglowe”⁴⁷. Nie zawierał kart dla części wydzielen LGW wykazanych przez Nadleśnictwo w Bazie danych⁴⁸. We wszystkich wydrukowanych kartach wykazano dodatnią wartość „dodatkowości CO₂”, czyli prognozowanej ilości dodatkowo pochłoniętego CO₂ w wyniku realizowanych działań dodatkowych⁴⁹, natomiast nie zawierały one wymaganych danych (zgodnie z obowiązującym wzorem PW) dotyczących:

- roku realizowania działań dodatkowych w okresie prognostycznym,
- działań planowanych do wykonania wg PW (kod działania, liczba j.m.),
- pełnej charakterystyki taksacyjnej wydzielenia leśnego na początku okresu prognostycznego⁵⁰.

Nadleśniczy w tej sprawie wyjaśnił, że: (...) *W związku z problemami technicznymi, nie leżącymi po stronie Nadleśnictwa, a wynikającymi z funkcjonowania portalu do opracowania PW, dane z zakresu rodzaju działania, rok działania oraz wielkości powierzchni nie odniosły się na wydrukach PW. Jednocześnie informujemy, że część*

⁴⁵ Decyzją nr 60 z dnia 28 lutego 2017 r. Dyrektor Generalny wprowadził Załącznik nr 10 – Wzór programu węglowego do Zarządzenia nr 2 Dyrektora Generalnego LP z dnia 17 stycznia 2017 r. (OS.011.10.11.2017). Informacja o wydaniu załącznika nr 10 została zamieszczona w Biuletynie Informacji Lasów Państwowych nr 4 (292) z kwietnia 2017 r., jednak bez publikacji jego treści.

⁴⁶ Szacunkowa wielkość biomasy w wydzieleniu leśnym na początku okresu prognostycznego (m3) (bez działań dodatkowych i z działaniami dodatkowymi), szacunkowa wielkość biomasy w wydzieleniu leśnym na koniec okresu prognostycznego (bez działań dodatkowych i z działaniami dodatkowymi, dodatkowa ilość biomasy).

⁴⁷ B. I. LP Nr 10, poz. 152. Dalej: „zarządzenie nr 67 DGLP”.

⁴⁸ W porównaniu do ilości wydzielen w Bazie danych służącej do uzupełnienia PW, dokument zawierał 70 kart (stron), nie wydrukowano 31 kart (stron) PW.

⁴⁹ Dla obszarów referencyjnych karty nie zostały wydrukowane.

⁵⁰ Taksacja lasu to opis lasu na podstawie wzrokowej oceny tzw. cech taksacyjnych (m.in. powierzchnia, budowa pionowa, podtyp gleby, gatunki i ich udział). W opisywanym przypadku nie podano niektórych innych cech, jak: bonitacja, zasobność, opis II warstwy.

wydzieleń pierwotnie ujętych w bazie do przygotowania PW nie wygenerowało się do przedmiotowego dokumentu.

Nadleśnictwo zgłaszało kwestie braku części informacji na kartach PW do DGLP. W odpowiedzi uzyskało informację, że: *na tym etapie zostawiamy PW w takiej formie jak jest teraz (brak lat wykonania oraz wskazówki działania jest efektem błędu systemu – inne jednostki również go miały). Próba uzupełnienia danych będzie podczas kolejnego aneksowania Programów Węglowych.*

(akta kontroli str. 77-78, 258-261, 283-306, 307-309, 1029-1032)

Nadleśnictwo dokonywało aktualizacji danych⁵¹ dla przeprowadzenia aneksowania PW. W 2020 r. zweryfikowane dane⁵² dot. działań dodatkowych w LGW przekazano do Instytutu Badawczego Leśnictwa⁵³ w celu aktualizacji szacowania ilości pochłoniętego CO₂. RDLP poinformowała Nadleśnictwo, że do końca 2020 r. IBL przekaże wyniki, które następnie będą udostępnione jednostkom⁵⁴ biorącym udział w projekcie LGW. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli Nadleśnictwo nie otrzymało zaktualizowanych danych dot. ilości pochłoniętego CO₂ (dysponowało jedynie otrzymanym z DGLP zestawieniem wydzieleń z obliczoną dodatkowością CO₂ w dniu wygenerowania PW)⁵⁵.

W 2022 r. RDLP zwróciła się do Nadleśnictwa o kolejną aktualizację zestawienia wydzieleń⁵⁶. W odpowiedzi Nadleśnictwo przesłało zaktualizowany arkusz wydzieleń LGW, jednocześnie informując, że w przysłanym z RDLP arkuszu występowały braki w ilości wydzieleń oraz nie ujęto zmian, o które Nadleśnictwo wnioskowało i na które otrzymało zgody⁵⁷. Ostatnie uaktualnienie Bazy danych LGW Nadleśnictwo przesłało pocztą elektroniczną do DGLP 4 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 310-381)

Pracownicy Nadleśnictwa nie wykonywali obliczeń⁵⁸ na potrzeby PW i nie korzystali z oprogramowania CBM-CFS⁵⁹.

(akta kontroli str. 78-79)

Prognozowana dla Nadleśnictwa w Zbiorczym Programie Węglowym⁶⁰ ilość dodatkowo pochłoniętego CO₂ w latach 2017-2046 wynosiła 12 854 tony⁶¹. Łączna prognozowana ilość dodatkowo pochłoniętego dwutlenku węgla wynikająca ze wszystkich 70 wydrukowanych kart PW dla Nadleśnictwa wynosiła 12 853,52 t

⁵¹ Zgodnie z pismem: z Zakładu Informatyki Lasów Państwowych (ZILP) zn. spr. ZW.0414.10.2020 z dnia 28.01.2020 r. oraz z RDLP zn. spr. RP.011.1.8.2020 z dnia 15.09.2020 r., RP.011.2.4.2022 z dnia 16.03.2022 r.

⁵² Pismo zn. spr. ZG.011.1.2020.ŁC z dnia 06.02.2020 r., RP.011.1.2.2020 z dnia 20.02.2020 r., ZG.011.1.2020.ŁC z dnia 21.02.2020 r., ZG.011.5.2020.ŁC z dnia 25.09.2020 r. i z 29.09.2020 r.

⁵³ Dalej: „IBL”.

⁵⁴ Nadleśnictwom: Herby, Koszęcin, Ustroń, Wisła.

⁵⁵ Email z dnia 18 września 2018 r. - dodatkowość wyliczona dla 70 wydzieleń LGW.

⁵⁶ W przesłanej tabeli w formie arkusza kalkulacyjnego. Pismo zn. spr. RP.011.2.4.2022 z dnia 16.03.2022 r.

⁵⁷ Pismo zn. spr. ZG.011.5.2022.ŁC z dnia 23.03.2022 r.

⁵⁸ Szacunkowej wielkości biomasy, szacunkowej zawartości węgla, a także dodatkowej ilości biomasy i dodatkowej ilości pochłoniętego dwutlenku węgla.

⁵⁹ Model empiryczny opracowany przez rząd Kanady, służący do szacowania bilansu węglowego lasów kanadyjskich i prognozowania zmian węglowych w wyniku zmian w zarządzaniu lasami, wpływu zmian klimatycznych i innych czynników wpływających na lasy, który został przystosowany do warunków polskich w wyniku prac badawczych wykonanych przez IBL.

⁶⁰ ZPW – zbiorcze zestawienie danych z PW, jako łączne dla wszystkich nadleśnictw LGW, przedstawiające efekty projektu LGW.

⁶¹ Zgodnie z decyzją nr 134 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 2 września 2019 r. w sprawie zatwierdzenia Zbiorczego Programu Węglowego (ZPW), ustalenia rezerwy Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), ceny jednostkowej JDW oraz Regulaminu sprzedaży w aplikacji e-klimat.lasy.gov.pl (B. I. LP Nr 10, poz. 117), uchylona z dniem 15 września 2021 r. na mocy § 2 wskazanej decyzji nr 95 z dnia 15 września 2021 r. w sprawie Regulaminu sprzedaży w aplikacji e-klimat.lasy.gov.pl (B. I. LP Nr 10, poz. 97, ze zm.).

i była zgodna (po zaokrągleniu do pełnych ton) z ilością wymienioną w Zbiorczym Programie Węglowym.

(akta kontroli str. 307-309)

Nadleśnictwo zaplanowało⁶² działania polegające na: stosowaniu dodatkowego wprowadzenia Db.s siewem⁶³ oraz odnowieniu Db.s z samosiewu inicjowanego wskutek działań zagospodarowania lasu⁶⁴. Jak wyjaśnił Nadleśniczy: *Wybór działania podyktowany był celem projektu, czyli zwiększeniem pochłaniania CO₂, a siew dębu szypułkowego na siedliskach borowych idealnie wpisywał się w ten cel oraz możliwością wzbogacenia siedlisk borowych dodatkowym gatunkiem w postaci dębu szypułkowego. Decyzję o wyborze działania dodatkowego dla naszej jednostki podejmował Nadleśniczy w uzgodnieniu ze służbami terenowymi Nadleśnictwa.*

Według Operatu Siedliskowego dla Nadleśnictwa Koszęcin⁶⁵: *Opracowana i stosowana w Polsce klasyfikacja siedlisk przyjmuje za punkt wyjścia ścisłą zależność między drzewostanami, a warunkami siedliskowymi, w jakich rosną. Siedliska borowe są ubogie o glebach silnie kwaśnych, z drzewostanem najczęściej sosnowym lub o bardzo niskiej bonitacji. Jak podano tam dalej: siedliska lasów mieszanych wilgotnych są dość żyzne, z drzewostanem zniekształconym⁶⁶. Działanie dodatkowe było dostosowane do możliwości LGW, ponieważ Db.s wsiewany między gatunki główne, nie stanowił docelowego składu gatunkowego typowego dla danego siedliska, poza tym traktowano go jako gatunek fitomelioracyjny⁶⁷.*

W ramach LGW, Db.s wysiano również na obszarach wprowadzenia gatunków innych niż sosna na łącznej powierzchni 12,17 ha⁶⁸. W 26 wydzieleniach wchodzących w skład LGW, dąb występował w składzie gatunkowym. W odróżnieniu od W-ODOD w tych przypadkach dodatkowo wykorzystano mikrosiedliska, na których dąb⁶⁹ stworzył zwarte fragmenty powierzchni przyszłego drzewostanu, jako gatunek docelowo współtowarzyszący w górnym piętrze lasu.

(akta kontroli str. 78, 119-121, 382-385, 394, 497)

W Nadleśnictwie za powierzchnię gruntów wchodzącą w skład LGW uznano obszar działań dodatkowych wykonanych od 2017 r. do 2023 r.⁷⁰ oraz planowanych do wykonania w 2024 r.

(akta kontroli str. 82-88, 498)

Zaplanowane w Nadleśnictwie działania W-ODOD i W-ONAT wykraczały poza standardowy tryb postępowania określony w PUL 2010-2019 i 2020-2029. W tej kwestii Nadleśniczy zaakcentował, że: (...) *W przypadku siewu w ramach LGW dąb ma stanowić tylko dodatkowość i wprowadzany jest między gatunki główne (So, Md, Św wyjątkowo Bk) i co należy podkreślić, nie stanowi on docelowego składu gatunkowego (...).*

(akta kontroli str. 260)

⁶² Informacje na podstawie Bazy danych służącej do uzupełnienia PW.

⁶³ Na istniejących lub planowanych uprawach (równocześnie z gatunkami składu podstawowego) głównie tzw. *Metoda Sobańskiego z jej wariantami*. Dalej „W-ODOD”. W 105 wydzieleniach LGW w latach 2017-2023.

⁶⁴ Dalej: „W-ONAT”. W jednym wydzieleniu LGW w 2019 r.

⁶⁵ Operat siedliskowy dla Nadleśnictwa Koszęcin RDLP Katowice Tom. I. Elaborat. Stan na 01.01.2003 r.

⁶⁶ Głównie jednogatunkowe monolity sosnowe, często bez domieszki innych gatunków lub z niewielkim jej procentem do (15%).

⁶⁷ Rośliny drzewiaste liśćmi i gałązkami opadającymi na ściółkę wzbogacają glebę w próchnicę, systemem korzeniowym przebijają zwarte warstwy gleby, umożliwiając ruch wody i przewietrzanie gleby, poprawiają też mikroklimat. Źródło: „Wikipedia” <https://pl.wikipedia.org/wiki/Fitomelioracja>

⁶⁸ W tym: 5,92 ha w modrzewiu, 3,74 ha w świerku, 1,92 ha w buku, 0,45 ha w brzozie oraz 0,10 ha w daglezi.

⁶⁹ Wprowadzony sztucznie przez sadzenie.

⁷⁰ Do dnia 22 sierpnia 2023 r.

Nadleśniczy złożył do Dyrektora RDLP wniosek⁷¹ o sporządzenie aneksu do PUL 2010-2019. Wniosek uzasadniono zaprojektowaniem przez Nadleśnictwo dodatkowych działań⁷², wynikających z przystąpienia Nadleśnictwa do LGW, a nieujętych w Decyzji Ministra Środowiska z dnia 4 marca 2011 r. zatwierdzającej PUL 2010-2019⁷³. W odpowiedzi RDLP poinformowała Nadleśnictwo⁷⁴ o braku konieczności aneksowania PUL 2010-2019. W kolejnym PUL (na lata 2020 – 2029) były już uwzględnione zadania związane z LGW.

(akta kontroli str. 499-501)

3. Realizacja działania dodatkowego W-ODOD obejmowała: budowę ogrodzenia w celu ochrony odnowienia⁷⁵ oraz siew nasion Db.s. W okresie 2017 – 2023 wszystkie wydzielania LGW ogrodzone zostały przez podmioty zewnętrzne. Siew Db.s wykonywany był zarówno przez podmioty obce w ramach usług, jak i przez pracownika Nadleśnictwa⁷⁶. Jednocześnie Nadleśniczy wyjaśnił (...), że *prace z zakresu siewu dębu szypułkowego wykonywane były również ręcznie, przez stażystę, który odbywał roczny staż w naszej jednostce z zatrudnieniem na umowę o pracę na czas określony (...)*⁷⁷. Ponadto w 2017 r. na powierzchni 2 ha w ramach LGW Db.s został wysiany ręcznie przez uczniów Technikum Leśnego w Brynku w ramach praktycznej nauki zawodu.

W 2017 r. na terenie LGW pracownik Nadleśnictwa⁷⁸ wykonywał kontrolę pułapek ziemnych typu Barbera do odłowu chrząszczy w związku z realizacją projektu badawczego⁷⁹. Oprócz powyższego, niektóre ogrodzenia upraw LGW w latach 2020-2023 wymagały naprawy. Remontów ogrodzeń dokonywali zarówno pracownicy Nadleśnictwa⁸⁰, jak i firmy zewnętrzne⁸¹.

(akta kontroli str. 262-264, 274-282, 502-518)

Działania w LGW pracownicy Nadleśnictwa realizowali w ramach obowiązków służbowych na podstawie umowy o pracę. Polecenie wykonania prac wydawał ustnie bezpośredni przełożony⁸². Jak wyjaśnił Nadleśniczy: *Prace były zlecane w formie ustnej, przez bezpośredniego przełożonego lub osobę zastępującą, na podstawie informacji udzielanych przez pracownika merytorycznego w oparciu zarówno o plany gospodarcze jak i bieżące potrzeby (...)*. W przypadku stażysty prace zlecał opiekun, który jednocześnie wraz z leśniczym danego terenu monitorował jakość ich wykonania.

(akta kontroli str. 10-70, 262)

⁷¹ Zn. spr.: ZG.6005.1.2017.BG z dnia 10.01.2018 r.

⁷² Proponowane działania miały polegać na zastępowaniu przy odnawianiu zrębów tzw. „Metody Sobańskiego” polegającej na dodatkowym siewie dęba na uprawach sosnowych.

⁷³ DL-Ipn-611-19/10130/11/JŁ.

⁷⁴ Pismo zn. spr.: ZU.5000.1.2018.GJ z dnia 28 lutego 2018 r.

⁷⁵ Głównie w roku poprzedzającym siew Db.s. (tzw. „awansem”).

⁷⁶ W 27 wydzielaniach LGW.

⁷⁷ W dwóch wydzielaniach na łącznej powierzchni 3,61 ha.

⁷⁸ Specjalista Służby Leśnej.

⁷⁹ Pt. Opracowanie podstaw naukowych i rozwiązań metodycznych stanowiących wsparcie dla Pilotażowego Projektu Rozwojowego pn. LGW. Wiosną 2017 r. na terenie 23 nadleśnictw biorących udział w Projekcie LGW zostały wyłożone pułapki ziemne (tzw. Barbera), na chrząszcze z rodziny biegaczowatych. Na bieżąco wykonano kontrole pułapek poprzez zbieranie materiału z każdej pułapki z zaznaczeniem dokładnej lokalizacji oraz przesłanie do IBL w celu dalszej analizy laboratoryjnej (owady były suszone, ważone i zliczane), a otrzymane dane wagowe oraz liczebność biegaczowatych z danej pułapki były sukcesywnie zapisywane w bazie danych.

⁸⁰ Dwóch pracowników zatrudnionych na stanowisku pracy: robotnik obsługi, w 8 wydzielaniach.

⁸¹ W 11 wydzielaniach.

⁸² Zgodnie z obowiązującą w danym okresie wiaźą podległości określoną Regulaminem Organizacyjnym w PGL LP Nadleśnictwo Koszęcin, tj. zarządzeniami nr: 06/2013 z dnia 28 marca 2013 r., 05/2014 z dnia 27 marca 2014 r., 12/2017 z dnia 12 czerwca 2017 r., 9/2020 z dnia 06 marca 2020 r., Nadleśniczego Nadleśnictwa Koszęcin.

W wybranej⁸³ do szczegółowego badania próbie dwunastu wydzieleń LGW⁸⁴, usług grodzenia wykonały podmioty obce⁸⁵, w sześciu siew zrealizowało Nadleśnictwo w ramach prac własnych⁸⁶, w pozostałych sześciu siew zlecono wykonawcom zewnętrznym⁸⁷. Remonty grodzień wykonano w dwóch wydziałach z dwunastu objętych szczegółowymi badaniami, przy czym w jednym wydziale trzykrotnie⁸⁸, w drugim jeden raz⁸⁹.

Podmioty obce realizujące zlecenia Nadleśnictwa wyłoniono w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej w ciągu całego roku kalendarzowego. Jednego z sześciu wykonawców wybrano w trybie negocjacji z ogłoszeniem⁹⁰, pozostałych pięciu wyłoniono w przetargach nieograniczonych w procedurze otwartej, zamieszczając ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁹¹. Nadleśnictwo w przypadku wszystkich ww. wyłonionych wykonawców, przy wyborze określonego trybu udzielenia zamówienia publicznego stosowało właściwe⁹², obowiązujące w dniu wszczęcia postępowania przepisy o zamówieniach publicznych, przy jednoczesnym wypełnieniu przesłanek zastosowania poszczególnych trybów.

(akta kontroli str. 514-623)

Zawarte z wykonawcami umowy wskazywały okres realizacji przedmiotu umowy do końca bieżącego roku kalendarzowego. W umowach przyjęto zasadę realizacji robót na podstawie wystawionego zlecenia, w którym każdorazowo określano rodzaj i zakres prac do wykonania, termin ich realizacji, lokalizację (adres leśny), a w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, również inne niezbędne informacje. Zgodnie z treścią umów odbiór prac dokumentował protokół odbioru robót stanowiący podstawę do wystawienia faktury przez wykonawcę.

(akta kontroli str. 624-662)

4. Siew Db.s oraz remonty grodzień wykonane w ramach LGW przez pracowników Nadleśnictwa ewidencjonowano i rozliczano w formie kwitów gospodarczych⁹³ sporządzanych przez leśniczego lub podleśniczego danego leśnictwa. Jak wyjaśnił Nadleśniczy: *Sporządzenie kwitu gospodarczego jest potwierdzeniem wykonanej ilości działania, jak również prawidłowości jego wykonania. W przypadku siewów przez uczniów technikum leśnego oraz stażysty sporządzono notatki służbowe*⁹⁴. (...)

⁸³ Dobór celowy uwzględniający wydziały z: 1) działaniem dodatkowym wykonanym w pierwszym i bieżącym roku realizacji projektu, 2) ręcznym i mechanicznym wysiewem Db.s w ramach prac własnych Nadleśnictwa, 3) siewem w ramach usług wykonanych przez podmioty zewnętrzne, 4) siewem Db.s w uprawie innej niż sosnowa, 5) Db.s występującym w składzie gatunkowym (wprowadzonym sztucznie przez sadzenie), 6) budową grodzenia, w każdym roku realizacji projektu LGW, 7) remontem grodzień. Ponadto w 5 z 12 wybranych dokonano oględzin w terenie.

⁸⁴ Co stanowiło 11,3% wszystkich wydziałów LGW i 13,2% wydziałów, w których wykonano działanie dodatkowe (90 W-ODOD i 1 W-ONAT).

⁸⁵ Sześciu wykonawców.

⁸⁶ W pięciu siew mechaniczny pracownika, w jednym ręczny siew stażysty.

⁸⁷ Pięciu wykonawców.

⁸⁸ W 2020 i 2021 r. remontowała firma zewnętrzna (jeden wykonawca), w 2023 r. pracownik Nadleśnictwa.

⁸⁹ W 2023 r. remont wykonał pracownik Nadleśnictwa.

⁹⁰ Numer zamówienia: ZG.270.26.2021.MA opublikowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej dalej: BIP.

⁹¹ Ogłoszenia o numerach: 2017/S 239-496270, 2019/S 015-031345, 2016/S 212-386192, 2019/S 219-537698, 2020/S 212-518479, 2023/S 003-004948.

⁹² Przetargi te w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2020 r. przeprowadzono przy zastosowaniu przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. w brzmieniu obowiązującym na dzień przekazania ogłoszenia danego zamówienia do publikacji Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej, zaś od 1 stycznia 2021 r. przy zastosowaniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych w brzmieniu obowiązującym na dzień przekazania ogłoszenia danego zamówienia do publikacji Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej.

⁹³ Kwit gospodarczy zawierał numer i informacje dot.: leśnictwa, oddziału, osoby wykonującej działanie z zakresu gospodarki leśnej, czynności (opis i kod SILP), pozycji planu, strefy trudności, ilości wykonania, nr inw. sprzętu, uwag, osoby wystawiającej i dnia sporządzenia.

⁹⁴ ZG.7011.2.2017.ŁC z dnia 12.06.2017 r., ZG.7010.6.2018.ŁC z dnia 07.05.2018 r. i 29.05.2018 r.

Jednocześnie jakość wykonania na bieżąco monitorował Inżynier Nadzoru (opiekun) oraz miejscowy Leśniczy danego terenu.

(akta kontroli str. 262, 281-282, 464 540, 840-841)

Na podstawie badanej próby stwierdzono, że w przypadku budowy grodzień przez podmioty zewnętrzne, wykonanie i odbiór wszystkich prac każdorazowo został potwierdzony w protokole odbioru robót w zakresie zagospodarowania lasu⁹⁵ oraz w dokumentach służących do rozliczenia usługi i materiałów wydanych do przerobu i przyjęcia nowego ogrodzenia⁹⁶. Od 2018 r. na etapie odbioru robót związanych z wykonaniem grodzienia, w przypadkach, kiedy ogrodzona powierzchnia była większa niż dotycząca działania w ramach Projektu LGW, generowano osobne protokoły odbioru robót dla części LGW oraz części poza projektem. Wykonane przez podmioty obce prace związane z sieciem DB.s, jak i remonty grodzień, za każdym razem potwierdzano w protokołach odbioru robót w zakresie zagospodarowania lasu.

(akta kontroli str. 395-446, 558-574, 648)

5. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie szacowało ilości faktycznie pochłoniętego CO₂ w wyniku działań dodatkowych na terenie LGW i nie raportowało takich danych do DGLP.

(akta kontroli str. 79, 283-289)

6. Nadleśnictwo poniosło w ramach realizacji Projektu LGW łączne koszty 746 488,80 zł, z tego w poszczególnych latach:

- w 2017 r. – 86 119,03 zł dane według noty księgowej⁹⁷ oraz wniosku o przydzielenie środków Funduszu Leśnego⁹⁸,
- w 2018 r. 86 084,49 zł, w 2019 r. 208 636,55 zł, w 2020 r. 135 398,59 zł, w 2021 r. 75 711,44 zł, w 2022 r. 110 610,29 zł, w 2023 r.⁹⁹ 43 928,41 zł (wg sprawozdań z realizacji PW za lata 2018 – 2022 oraz raportów z bazy Systemu Informatycznego Lasów Państwowych SILP Web¹⁰⁰).

Nadleśniczy wyjaśnił, że: *Prace z zakresu opracowania PW oraz sporządzania sprawozdań rocznych z realizacji projektu realizowane były w ramach obowiązków służbowych poszczególnych pracowników nadleśnictwa.*

Koszty związane z LGW ewidencjonowano w sposób umożliwiający ich łatwe wyodrębnienie kodem projektu „GLGW”.

(akta kontroli str. 79, 264, 663-732)

W 2017 r. Nadleśnictwa pokrywały wydatki poniesione na realizację działań dodatkowych w ramach projektu LGW ze środków własnych, a następnie wnioskowały do DGLP o zwrot poniesionych kosztów z Funduszu Leśnego¹⁰¹, na podstawie §59 ust. 4 zarządzenia nr 2 DGLP.

Na etapie składania wniosku o refundację kosztów poniesionych w 2017 r. koszty ogrodzeń wyliczono proporcjonalnie do udziału powierzchni działania LGW w powierzchni ogrodzonej.

⁹⁵ Zgodnie z wzorem zawartym w umowie na wykonanie usługi z zakresu gospodarki leśnej.

⁹⁶ Zgodnie z obowiązującym w danym okresie zarządzeniem nr: 30/2014 z dnia 17.12.2014 r., 23/2015 z dnia 28.12.2015 r., 28/2018 z dnia 26.11.2018 r., 15/2022 z dnia 15.04.2022 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa Koszęcin.

⁹⁷ Nr 93 z 27.11.2017 r.

⁹⁸ Nr ewidencyjny wniosku: 2/PLGW/2017.

⁹⁹ Dane za I półrocze 2023 r.

¹⁰⁰ „Listy dokumentów oznakowanych przez jednostkę kodem projektu w ramach umowy GLGW 2/2017, Projekt: GLGW” dla poszczególnych lat 2018-2023.

¹⁰¹ Fundusz Leśny – fundusz celowy LP przeznaczony na wyrównywanie niedoborów środków finansowych w nadleśnictwach, posiadających niekorzystne warunki przyrodniczo-ekonomiczne do prowadzenia gospodarki leśnej. Środki funduszu wykorzystuje się też na wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP – badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, sporządzanie PUL oraz jego hodowli i ochrony, dalej: „FL”.

We wniosku o przydzielenie środków FL wraz z notą księgową nie wzięto pod uwagę kosztów, które Nadleśnictwo poniosło w związku z budową grodzień w wydzieleniach¹⁰², które uznano za powierzchnię LGW, w łącznej kwocie 24 161,48 zł, na którą składały się koszty:

- ogrodzenia wykonanego awansem w 2016 r. powierzchni LGW¹⁰³, na której w 2017 r. Db.s wysiali uczniowie technikum w kwocie 3 754,33 zł,
- czterech ogrodzeń wykonanych awansem w 2016 r. w wydzieleniach LGW¹⁰⁴ w łącznej kwocie 20 407,15 zł, w których Db.s wysiano w 2017 r.,

a także kosztów pracy wykonanej przez pracownika Nadleśnictwa, związanej z kontrolą pułapek ziemnych typu Barbera.

W ww. sprawach Nadleśniczy wyjaśnił, że:

- odnośnie do nieuwjęcia w ww. nocie kosztów budowy grodzień w 2016 r.: (...) *koszty grodzień zostały poniesione w 2016 roku, a pierwsze działania dodatkowe z zakresu LGW wykonane były dopiero w roku 2017. W związku z tym w roku 2016 nadleśnictwo nie posiadało wiedzy, że budowane grodzień będą służyć działaniom z zakresu LGW. Były one wybudowane zgodnie z planem w ramach prowadzonej działalności podstawowej (gospodarczej) w celu ochrony upraw leśnych,*
- *Nadleśnictwo nie było w stanie (...) wycenić kontroli pułapek Barbera.*
(akta kontroli str. 733-736, 739-740)

Nadleśnictwo, przygotowując się do złożenia wniosku o przydzielenie środków FL wraz z notą księgową zwróciło się do DGLP¹⁰⁵ o *możliwość rozliczenia tylko tych kosztów, na które Nadleśnictwo Koszęcin posiadało faktury z roku 2017¹⁰⁶ lub o wskazanie innego sposobu rozliczenia*, lecz nie uzyskało odpowiedzi z DGLP.

Nadleśnictwo otrzymało z CKPŚ¹⁰⁷ informacje dot. składania wniosków na przydzielenie środków z FL na 2017 r., w tym między innymi o konieczności dołączenia do not księgowych kopii dokumentów księgowych, tj. faktur lub/oraz innych dokumentów księgowych poświadczających wydatkowanie kwot pieniężnych, a także oryginału zbiorczego zestawienia wszystkich dokumentów księgowych, które zostały przedstawione jako dowody księgowe dot. wnioskowanej kwoty kosztów poniesionych na realizację LGW.

(akta kontroli str. 756-760)

Nadleśnictwo do wniosku¹⁰⁸ o przydzielenie środków FL za 2017 r. wraz z notą księgową dołączyło zestawienie faktur dot. kosztów¹⁰⁹ poniesionych na realizację Projektu LGW. Nie wykazało w nim potwierdzonych w dokumentach wewnętrznych kosztów LGW o łącznej wartości 11 995,64 zł oraz kosztów materiałów i budowy w 2017 r. ogrodzenia w wydzielaniu LGW¹¹⁰ w łącznej kwocie 6 371,30 zł, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 665, 763-830, 733-734, 597-610)

¹⁰² Koszty ww. grodzień wyliczono proporcjonalnie do udziału powierzchni działania LGW w powierzchni ogrodzonej.

¹⁰³ Adres PUL 2010-2019: 02-16-3-12-104-a-00.

¹⁰⁴ Adres PUL 2010-2019: 02-16-2-09-271-d-01, 02-16-2-09-272-j-00, 02-16-2-09-283-a-01, 02-16-3-12-24-i-01.

¹⁰⁵ E-mail z dnia 24 października 2017 r. do Kierownika Projektu LGW w DGLP.

¹⁰⁶ Tj. siewu ręcznego, transportu żołądź na powierzchnię, usługi grodzień, zakupu siatki do grodzień, kosztów związanych z pułapkami Barbera.

¹⁰⁷ Pełniącego rolę koordynatora Projektu LGW, e-mail z dnia 21 listopada 2017 r. od Kierownika Zespołu Rozwoju i Innowacji.

¹⁰⁸ Z 29.11.2017 r.

¹⁰⁹ Usługi: grodzień, siewu. Zakupu: siatki leśnej, środka glikol i pojemników do pułapek Barbera. Utylizacji wykorzystanego glikolu podczas kontroli pułapek Barbera.

¹¹⁰ Adres leśny PUL 2010-2019: 02-16-2-10-104-b-01, w którym planowano wykonanie siewu Db.s w 2018 r.-wydzielenie ujęte w Bazie danych.

Nadleśnictwo¹¹¹ sporządziło wniosek o przydzielenie środków FL na realizację działań w ramach projektu LGW na rok 2018¹¹², który po akceptacji Dyrektora RDLP został złożony za pośrednictwem CKPS do DGLP¹¹³. Nadleśnictwo zostało poinformowane, że: *zmianie uległ sposób rozliczania dotacji z dotacji celowej na podmiotową, gdzie środki finansowe trafiają do jednostek LGW w wyniku wyrównania niedoborów*¹¹⁴. W związku z powyższym w latach 2018 – 2023 Nadleśnictwo nie ubiegało się o zwrot poniesionych kosztów z FL na działania dodatkowe w LGW, zrealizowano je wykorzystując środki własne¹¹⁵.

(akta kontroli str. 948-959)

W wyliczonych i przytoczonych przez Nadleśnictwo kosztach LGW nie uwzględniono:

- kosztu siewów Db.s wykonanych przez stażystę, dla których Nadleśnictwo nie było w stanie oszacować wartości ze względu na fakt, że prace te wykonywane były w ramach programu stażu,
- w latach 2017 – 2020 oraz 2022 kosztu robocizny siewów Db.s wykonanych przez pracownika Nadleśnictwa, (których Nadleśnictwo nie było w stanie oszacować),
- w latach 2017 – 2023 kosztu dostarczania przez Nadleśnictwo nasion Db.s na powierzchnie LGW, (których Nadleśnictwo nie było w stanie oszacować),
- kosztów remontów grodzień w 2023 r. mających na celu wyłącznie ochronę siewu Db.s w wydzieleniach, w których prowadzono działania LGW w kwocie 1 578,67 zł.

W ww. sprawach Nadleśniczy wyjaśnił, że:

- odnośnie kosztu robocizny siewów: *Ze względu na fakt, iż dodatkowy siew dębu szypułkowego prowadzony był łącznie z orką powierzchni zrębowych przy użyciu pługa LPz-OTL sprzężonego z siewnikiem, gdzie wysiewano również sosnę (stanowiący docelowy gatunek uprawy) nie byliśmy w stanie wyliczyć kosztów samego wysiewu dębu. Dlatego całość kosztów z tym związana odnoszona była na pozycjach odnowieniowych,*
- odnośnie kosztu dostarczania nasion: *Nadleśnictwo Koszęcin w przypadku dostarczenia nasion dębu szypułkowego na powierzchnię przez pracowników nadleśnictwa (kierowca, leśniczowie, podleśniczowie, inżynierowie nadzoru) nie ponosiło kosztów, ponieważ realizowane były one w ramach wykonywanych obowiązków służbowych.*

(akta kontroli str. 262, 740)

W latach 2018 – 2023 Nadleśnictwo osiągnęło łączny przychód 65 626,00 zł brutto z tytułu sprzedaży JDW¹¹⁶. Przychody te w poszczególnych latach wyniosły:

¹¹¹ Po otrzymaniu decyzji nr 192 Dyrektora Generalnego LP z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie makrowskaźników do planu finansowo-gospodarczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na rok 2018 (EP.0300.2.1.2017), stanowiącej podstawę do planowania w ramach tworzonej wersji przewidywania planu na 2018 r. dla działań dodatkowych w projekcie LGW, a także wytycznych w zakresie rejestracji i ewidencji w SILP działań dodatkowych LGW (załącznik do notatki z dnia 09.08.2017 r.).

¹¹² Dot. budowy przewidywania planu finansowo-gospodarczego na rok 2018 – nr. ewidencyjny wniosku: 1/PLGW/2017 z 14.09.2017 r.

¹¹³ Pismo zn. spr. RP.363.2.2017 z dnia 19.09.2017 r.

¹¹⁴ Pismo zn. spr. OS.011.7.1.2018. Zgodnie z § 23 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz.U. 1994 Nr 134, poz. 692) Dyrektor Generalny wyrównuje ze środków Funduszu Leśnego niedobory środków finansowych w nadleśnictwach i regionalnych dyrekcjach, wynikające ze zróżnicowanych warunków gospodarki leśnej oraz przekazywania odpisów na rachunek Dyrekcji Generalnej.

¹¹⁵ Źródło finansowania 101 zgodnie ze słownikiem w Systemie informatycznym LP, dalej „SILP”.

¹¹⁶ W okresie objętym kontrolą DGLP prowadziła sprzedaż JDW w wyniku tzw. aukcji JDW. Przychód uzyskany ze sprzedaży JDW był dzielony pomiędzy nadleśnictwa biorące udział w Projekcie LGW proporcjonalnie w stosunku do sumy wytworzonych przez nie JDW (inaczej prognozowanej liczby ton pochłoniętego dodatkowo

w 2018 r. 3 580,00 zł, w 2019 r. 3 013,20 zł, w 2020 r. 3 706,56 zł, w 2021 r. 18 207,72 zł, w 2022 r. 22 489,92 zł, w 2023 r. 14 628,60 zł.

(akta kontroli str. 960-971)

Na terenie Nadleśnictwa Koszęcin nie stworzono w 2017 r. składów drewna energetycznego, których możliwość utworzenia przewidziano w Zarządzeniu DGLP nr 2¹¹⁷.

(akta kontroli str. 80)

7. W 2017 r. Nadleśnictwo nie sporządziło sprawozdania z realizacji PW¹¹⁸.

Nadleśniczy w tej sprawie wyjaśnił: *W 2017 roku nie sporządzono sprawozdania z realizacji Programu Węglowego, ze względu na fakt, że PW wówczas nie powstał (...). Nadleśnictwo Koszęcin, podczas procedury składania wniosku o zwrot kosztów z Funduszu Leśnego, sporządziło zestawienie wydzieleń, na których wykazano poniesione koszty z zakresu działań LGW w 2017 roku.*

Do wniosku o przydzielenie środków FL dołączono listę zadań wraz z poniesionymi kosztami, która zawierała: adres leśny i powierzchnię wydzielenia, rodzaj działania dodatkowego, grupę czynności, powierzchnię do realizacji (ha), koszt działania¹¹⁹.

Ww. lista zadań nie uwzględniała wszystkich kosztów poniesionych przez Nadleśnictwo w ramach LGW, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 664, 972-975, 744)

W sprawozdaniu z realizacji PW za 2018 r. nie uwzględniono wszystkich udokumentowanych wydatków poniesionych na realizację działań dodatkowych, a oprócz tego w sprawozdaniach PW za lata 2020 – 2022 nie ujęto kosztów remontów grodzień mających na celu wyłącznie ochronę siewu Db.s w wydzieleniach, w których prowadzono działania LGW, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 687, 702-704, 713-715, 724-725, 831-920)

Sporządzone we właściwym terminie¹²⁰ sprawozdania z realizacji PW za lata 2018 – 2022 zawierały wszystkie wymagane elementy zgodnie z określonym wzorem¹²¹. W sprawozdaniach z realizacji PW za lata 2018 i 2019 wystąpiły różnice między powierzchnią działań planowanych, a wykonanych. Dane planowane przyjęte do sprawozdań pochodziły z planów finansowo – gospodarczych (zasadniczych) na rok 2018 i 2019. Różnice w wartościach powierzchni planowanych a faktycznie wykonanych Nadleśnictwo uzgadniało z DGLP¹²².

W latach 2018-2023 Nadleśnictwo przysyłało sprawozdania z realizacji PW do RDLP, która po ocenie nadzorczej przekazywała je do DGLP.

(akta kontroli str. 685-732)

dwutlenku węgla). Nadleśnictwo otrzymywało po każdej aukcji pismo od DGLP z wyszczególnioną kwotą, na jaką powinno wystawić fakturę, po czym sporządzało taką fakturę, która obciążała DGLP.

¹¹⁷ Zgodnie z §1 pkt 2 tego zarządzenia realizowane w nadleśnictwach działania dodatkowe miały na celu m.in. przetrzymywanie, w narastającej funkcji czasu ilości węgla organicznego w surowcu drzewnym, gromadzonym na składach drewna energetycznego.

¹¹⁸ Wzór sprawozdania został wprowadzony decyzją nr 62 z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie wprowadzenia Załącznika nr 12 – *Wzór sprawozdania z realizacji programu węglowego* do Zarządzenia nr 2 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 stycznia 2017 r. (OS.011.10.19.2017) bez publikacji jego treści.

¹¹⁹ Wg źródła 202 - od 01.01.2017 r. źródło finansowania wg słownika zadań finansowanych z Funduszu leśnego w SILP.

¹²⁰ Do końca I kwartału roku następnego.

¹²¹ W załączniku nr 6 do Zarządzenia nr 67 DGLP.

¹²² Wniosek zn. spr. 011.3.2017.ŁC z dnia 24.05.2018 r. wraz z korektą z dnia 03.08.2018 r., wniosek zn. spr. 011.3.2017.ŁC z dnia 23.07.2018 r.

W Nadleśnictwie w ramach LGW w poszczególnych latach zrealizowano:

- W-ODOD – w 2017 r. (16 wydzieleń, 30,06 ha), 2018 r. (10 wydzieleń, 9,45 ha), w 2019 r. (16 wydzieleń 29,97 ha), w 2020 r. (18 wydzieleń, 29,41 ha), w 2021 r. (dziewięć wydzieleń, 13,19 ha), w 2022 r. (14 wydzieleń, 27,31 ha), w 2023 r. (siedem wydzieleń, 10,83 ha)¹²³,
- W-ONAT – w 2019 r. (jedno wydzielenie, powierzchnia 3,58 ha).

Działania dodatkowe wykonywano jednokrotnie w danym wydzielaniu¹²⁴. Ze względu na rodzaj rębni¹²⁵ powierzchnia działań dodatkowych nie była tożsamą z powierzchnią wydzieleń.

W ramach badanej próby w przypadku dziesięciu wydzieleń¹²⁶ stwierdzono, że zrealizowane działania dodatkowe opisane w sprawozdaniach 2018 – 2022 znajdują potwierdzenie w innych dokumentach, takich jak: zlecenia, protokoły odbioru robót w zakresie zagospodarowania lasu, dokumenty służące do rozliczenia usługi i materiałów wydanych do przerobu i przyjęcia nowego ogrodzenia, kwity gospodarcze, wydania zewnętrzne i pobrania nasion, notatki służbowe, faktury, polecenia księgowania, potwierdzenia transakcji (zapłaty). We wszystkich dziesięciu przypadkach wielkości powierzchni wykonanych działań wykazanych w poszczególnych pozycjach sprawozdań były tożsame z wielkościami w ww. dokumentach. Dla czterech wydzieleń w sprawozdaniach nie wykazano wszystkich kosztów, tj. w 2018 r. wartości materiałów własnych Nadleśnictwa oraz w latach 2020 – 2021 i 2023 remontów ogrodzenia¹²⁷.

(akta kontroli str. 72-73, 78)

8. Nadleśnictwo otrzymało ankietę¹²⁸ do wypełnienia w wersji elektronicznej. Nadleśniczy zaproponował urządzenie miejsca turystycznego Źródło-Krywałd, zlokalizowanego w leśnictwie Brusiek, jak wyjaśnił: *Wybór tego miejsca związany był z działalnością na rzecz udostępniania lasu dla turystyki (...).*

(akta kontroli str. 81, 976-977)

W latach 2022 – 2023, w ramach realizacji przedsięwzięć ze wskazań nabywcy JDW, w Nadleśnictwie wykonano sadzenie lasu na łącznej powierzchni 22,34 ha, z tego: w 2022 roku wykonano jesienne odnowienie powierzchni zrębowych w czterech wydzielaniach na powierzchni 12,37 ha¹²⁹, w 2023 roku realizowano wiosenne sadzenie lasu w trzech wydzielaniach o łącznej powierzchni 9,97 ha. Łączna suma poniesionych kosztów wyniosła 124 706,14 zł, z tego: 65 064,53 zł¹³⁰ w 2022 r. i 59 641,61 zł¹³¹ w 2023 r. i została sfinansowana z FL (Nadleśnictwo uzyskało zwrot poniesionych kosztów na realizację przedsięwzięcia).

Zarówno w 2022 r., jak i 2023 r., faktycznie poniesione wydatki związane z sadzeniem lasu nie przewyższyły kosztów szacowanych w sporządzonym przez Nadleśnictwo

¹²³ Do dnia 23 sierpnia 2023 r.

¹²⁴ Adresy leśne ulegały zmianie w wyniku podziału wydzieleń na działki zrębowe i pozostający drzewostan.

¹²⁵ Rębnia zupełna pasowa (Ib) – o szerokości zrębu 31–60 m lub maksymalnej powierzchni do 4 ha, stosowana głównie w litych drzewostanach gatunków światłożądnych zgodnie z § 31 pkt.2 b) „Zasad hodowli lasu” stanowiących załącznik do zarządzenia nr 53 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie wprowadzenia „Zasad hodowli lasu” w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (B.I. LP z 2012 r., Nr 1, poz. 2, ze zm.; ZH-710-56/11).

¹²⁶ Dla trzech wydzieleń ogrodzenie zbudowano w 2017 r., z czego w dwóch siew wykonano w 2017 r., w jednym siew w 2018 r. (ujęto w sprawozdaniu z 2018 r.).

¹²⁷ Jedno ogrodzenie remontowane trzykrotnie.

¹²⁸ Ankietą, o której mowa w § 18 ust. 1 pkt 1 lit. a Zarządzenia nr 67 DGLP, służyła do sporządzenia przez DGLP projektu listy przedsięwzięć, które będą sfinansowane przez nabywców JDW, z zakresu m.in.: gospodarki leśnej, realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu o charakterze społecznym, np. stworzenie lub poprawa atrakcyjności turystycznej, realizacji działań w zakresie czynnej ochrony przyrody.

¹²⁹ Powierzchnia zrębowa zredukowana ze względu na wskazanie gospodarcze w PUL – % pozyskania grubizny.

¹³⁰ Wg noty księgowej nr 73/2022 z dnia 29.12.2022 r. za grudzień 2022 r.

¹³¹ Wg noty księgowej nr 24/2023 z dnia 28.06.2023 r. za czerwiec 2023 r.

kosztorysie. Jesienną, jak i wiosenną akcję sadzenia, zaplanowano w terminach umożliwiających ich wykonanie.

(akta kontroli str. 81, 978-1001)

Sadzenie lasu realizowały podmioty zewnętrzne wyłonione w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej w ciągu całego roku kalendarzowego. Jednego wykonawcę wybrano dwukrotnie¹³² w trybie negocjacji z ogłoszeniem¹³³, jednego w trybie z wolnej ręki¹³⁴ oraz dwóch wyłoniono w przetargu nieograniczonym w procedurze otwartej zamieszczając ogłoszenia w Dz. Urz. UE¹³⁵. Nadleśnictwo w przypadku wszystkich ww. wykonawców przy wyborze określonego trybu udzielenia zamówienia publicznego stosowało właściwe, obowiązujące w dniu wszczęcia postępowania przepisy o zamówieniach publicznych przy jednoczesnym wypełnieniu przesłanek zastosowania poszczególnych trybów. Wszystkie ww. prace związane z sadzeniem lasu wykonane zostały w terminach wskazanych w zleceniach, a jakość i fakt ich wykonania potwierdzono w protokołach odbioru robót w zakresie zagospodarowania lasu. Przyjęte w protokołach odbioru stawki za wykonanie poszczególnych czynności (wg kodu czynności), były zgodne z cenami jednostkowymi netto (zł) określonymi w formularzach ofertowych sporządzonych przez wykonawców. Nadleśnictwo rzetelnie sprawowało nadzór nad realizacją przedsięwzięć ze wskazań nabywców JDW.

(akta kontroli str. 1002-1003)

Oględzinom poddano jedno wydzielenie, w którym zrealizowano przedsięwzięcie ze wskazań nabywcy JDW. Na całej powierzchni sztucznie odnowiono las przez wprowadzenie sadzonek.

(akta kontroli str. 253-255)

Na terenie siedziby Nadleśnictwa zamieszczono tablicę informującą o wsparciu działań z zakresu odnowienia lasu w ramach środków pochodzących z realizacji projektu LGW nabytych przez nabywcę JDW (bez wskazania kwoty wsparcia).

(akta kontroli str. 1004)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W złożonym do DGLP wniosku o przydzielenie środków FL w 2017 r. wraz z notą księgową, zaniżono wysokość kosztów poniesionych w ramach Projektu LGW o kwotę 18 366,94 zł, dotyczącą następujących pozycji:

- kosztów materiałów, tj. słupków ogrodzeniowych będących materiałem własnym Nadleśnictwa, siatki ogrodzeniowej pochodzącej z demontażu¹³⁶ dla jedenastu wydzieleń LGW, wykazanych w liście zadań wraz z poniesionymi kosztami w 2017 r.¹³⁷ w ustalonej¹³⁸ kwocie 3 561,48 zł;
- wartości nasion Db.s wyliczonej na podstawie dokumentów wewnętrznych¹³⁹ w wysokości 8 434,16 zł;

¹³² W 2022 r. i 2023 r.

¹³³ Zamówienia publiczne numer: ZG.270.16.2022.MA, numer: ZG.270.5.2023.MA.

¹³⁴ Postępowanie niepublikowane w BIP ze względu na tryb wyboru Wykonawcy.

¹³⁵ Numer ogłoszenia: 2023/S 003-004948.

¹³⁶ Koszt siatki z odzysku tylko w przypadku 2 z 11 wydzieleń LGW.

¹³⁷ Tj. w załączniku do wniosku o przydzielenie środków FL wraz z notą księgową.

¹³⁸ W oparciu o wewnętrzne dokumenty, tj. PK poleceń księgowania, kart ewidencyjnych grodzień, rozliczeń zużytych materiałów.

¹³⁹ Tj. RW – rozchody wewnętrzne, Pobrania, Notatki służbowe.

- wartości użytych materiałów, tj. siatki ogrodzeniowej i słupków, odpowiednio: 2 666,20 zł i 3 705,10 zł, tj. kosztu usługi budowy w 2017 r. ogrodzenia w wydzieleniu LGW.

(akta kontroli str. 790-830, 763-789, 733-734)

Zgodnie natomiast z wytycznymi Dyrektora Generalnego LP¹⁴⁰, Nadleśnictwo było zobowiązane do ujmowania całości kosztów LGW.

Odnosnie do nieuwjęcia w ww. nocie kosztów materiałów własnych, Nadleśniczy wyjaśnił, że: *W 2017 roku Nadleśnictwo oprócz faktur dysponowało wewnętrznymi dokumentami RW (pobranie) oraz PK (polecenie księgowania) dotyczącymi rozchodu nasion pochodzących z własnych drzewostanów nasiennych, słupków grodzieńowych będących materiałem własnym oraz siatki grodzieńowej pochodzącej z demontażu. Dokumentów powyższych nie uwzględniono w nocie księgowej nr 93 z dnia 27 listopada 2017 r. z uwagi na to, że jest to materiał własny i nadleśnictwo nie posiadało faktur na w/w materiały. Nasiona i słupki rozchodowywane były po technicznym koszcie wytworzenia, siatka z demontażu wg ceny proponowanej przez komisję z uwzględnieniem stopnia zużycia. Do noty dołączane są faktury, na których jest wyszczególniona kwota podlegająca refundacji. Powyższe koszty, które nie zostały ujęte w nocie, są zaewidencjonowane na pozycjach planu dotyczących LGW, ze źródłem finansowania jako środki własne. Na realizację tych zadań w planie finansowo-gospodarczym zostały zabezpieczone środki własne.*

NIK nie podziela ww. wyjaśnień, ponieważ Nadleśnictwo w chwili wnioskowania o przydzielenie środków Funduszu Leśnego, z tytułu zwrotu kosztów poniesionych na realizację projektu LGW, dysponowało dokumentami wewnętrznymi, potwierdzającymi ich wartość i posiadało informację od CKPŚ o konieczności dołączenia do not księgowych kopii dokumentów księgowych, tj. faktur lub/ oraz innych dokumentów księgowych poświadczających wydatkowanie kwot pieniężnych.

Odnosnie do nieuwjęcia w ww. nocie kosztów ogrodzenia wybudowanego w 2017 r. Główna Księgowa wyjaśniła, że: (...) *nie wykazano kosztów: - materiałów i usługi grodzieńa w wydzieleniu LGW, w którym wykonano działanie dodatkowe w 2018 roku w kwocie 6 371,30 zł. z powodu braku wskazania w dokumentacji źródłowej do noty przedmiotowych kosztów. Powyższe wynikało z niezamierzonego błędu ludzkiego spowodowanego złożonością realizowanych prac. (...)*

(akta kontroli str. 761, 739-740, 1016)

2. W sprawozdaniach z realizacji PW za kolejne, wskazane poniżej, lata realizacji Projektu LGW zaniżono wartość wydatków poniesionych w ramach Projektu LGW o łączną kwotę 15 338,46 zł, w tym:

- w 2018 roku o kwotę 4 049,78 zł wyliczoną na podstawie wewnętrznych dokumentów¹⁴¹, związanych z grodzieńem upraw¹⁴², czyli koszt słupków ogrodzeniowych będących materiałem własnym Nadleśnictwa, a także koszt nasion Db.s w wysokości 10 345,82 zł obliczony na podstawie dokumentów wewnętrznych¹⁴³;

¹⁴⁰ W oparciu o notatkę służbową z dnia 19.06.2017 r. dot. spotkania roboczego z uczestnikami Projektu Leśne Gospodarstwa Węglowe, które odbyło się w Sękocinie Starym (BULiGL oraz IBL) w dniach 12- 13 czerwca br. Dalej: „notatka służbowa z dnia 19.06.2017 r.”.

¹⁴¹ Tj. PK poleceń księgowania, kart ewidencyjnych grodzień, rozliczeń zużytych materiałów.

¹⁴² Koszty grodzieńa wyliczono proporcjonalnie do udziału powierzchni działania LGW w powierzchni ogrodzonej na podstawie generowanych osobno protokołów odbioru robót dla części LGW oraz poza LGW.

¹⁴³ Tj. RW – rozchody wewnętrzne, Pobrania, Notatki służbowe.

- w latach 2020 – 2022 o koszty materiałów i usługi remontów grodzień, mających na celu wyłącznie ochronę siewu Db.s w wydzieleniach, w których prowadzono działania LGW, tj. w 2020 r. 103,67 zł, w 2021 r. 132,24 zł, w 2022 r. 706,95 zł;
- co - w ocenie NIK - było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 921-947, 763-789, 831)

Nadleśniczy w tych kwestiach wyjaśnił, że:

- *W sprawozdaniu z realizacji Programu Węglowego za 2018 rok, (...) nie zostały wykazane wszystkie koszty związane z budową ogrodzeń i siewem dębu szypułkowego. Koszty, których nie uwzględniono w powyższym okresie to: koszty nasion będących materiałem własnym Nadleśnictwa, koszty siewu dębu szypułkowego wykonane przez pracownika Nadleśnictwa z wykorzystaniem sprzętu własnego Nadleśnictwa, koszty słupków grodzieńowych będących materiałem własnym Nadleśnictwa, koszty siatki grodzieńowej pochodzącej z demontażu, będącej materiałem własnym Nadleśnictwa (...).*
- *Kosztów remontów grodzień LGW nie ujmowano w sprawozdaniach z realizacji PW ponieważ były to przypadki incydentalnych, punktowych uszkodzeń. Ponadto ogólną zasadą jest, że remonty grodzień są planowane do poziomu leśnictwa, a nie do poszczególnych adresów leśnych. Wynika to z niemożliwej do przewidzenia na etapie planowania lokalizacji uszkodzeń grodzień powodowanych czynnikami biotycznymi (presja zwierzyny) i abiotycznymi (uszkodzenia ogrodzeń będące skutkiem złamań i wyrwów drzew powstałych na przykład w wyniku działania wiatrów czy okiści). Biorąc pod uwagę powyższe, remonty grodzień na etapie planowania nie były przypisywane do konkretnych lokalizacji, w tym wydzielen objętych działaniami LGW, a finalnie nie zostały ujęte w sprawozdaniach z realizacji programu węglowego.*

(akta kontroli str. 745, 740)

NIK zwraca uwagę, że w dacie sporządzenia sprawozdania z realizacji PW w 2018 r. Nadleśnictwo posiadało dokumenty wewnętrzne, potwierdzające poniesione koszty w ramach LGW, które należało uwzględnić w sprawozdaniu z realizacji PW. Zgodnie z wytycznymi Dyrektora Generalnego LP¹⁴⁴ Nadleśnictwo było zobowiązane do ujmowania całości kosztów LGW.

Ponadto, zdaniem NIK brak planowania remontów grodzień do konkretnych adresów leśnych, nie był podstawą do nieuwzględnienia tych kosztów w sprawozdaniach z realizacji PW. Z uwagi na fakt, iż remonty ogrodzeń po wykonaniu rozliczano w odniesieniu do konkretnych lokalizacji wydzielen LGW, Nadleśnictwo posiadało wiedzę na temat ich kosztów w trakcie sporządzania sprawozdań z realizacji PW w latach 2020 – 2022.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o dokonanie korekt sprawozdań z realizacji Programu Węglowego w latach: 2018, 2020 – 2022.

¹⁴⁴ W oparciu o notatkę służbową z dnia 19.06.2017 r. dot. spotkania roboczego z uczestnikami Projektu Leśne Gospodarstwa Węglowe, które odbyło się w Sękocinie Starym (BULiGL oraz IBL) w dniach 12- 13 czerwca br. Dalej: „notatka służbowa z dnia 19.06.2017 r.”.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 24 listopada 2023 r.

Kontroler nadzorujący

Tomasz Raszka

Doradca ekonomiczny

.....

Kontroler

Katarzyna Miszczak

Gł. specjalista kontroli państwowej

.....

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach